

Sajtóközlemény:

A modern EU-mezőgazdaság a biológiai sokféleséget veszélyezteti az új tagállamokban

- Egy romániai tanulmány bemutatja a hagyományos gazdálkodás jelentőségét a kétéltűek védelmének érdekében

Segesvár / Lipcse. A mezőgazdaság hagyományos formái nagy mértékben hozzájárulhatnak a biológiai sokféleség fenntartásához az Európai Unióhoz csatlakozott közép- és kelet-európai országokban. Ezzel ellentétben, az útépitések és a mezőgazdaság olyan módú intenzívebbé tétele, mint ahogy azt az EU agrárszubszevenciók pillanatnyilag támogatják, veszélyt jelentenek a kétéltűek számára. Veszélyeztetett lett az a természeti gazdagság, ami sok EU-hoz csatlakozott országban még jelen van, valják szakemberek a *Biological Conservation* szaklapban.

A romániai, németországi és hollandiai kutatók tanulmányuk során a romániai Erdélyben kétéltűek vizsgálataival foglalkoztak. Ebből a célból kilenc éven keresztül figyelemmel kísérték a különböző béka-, varangy- és göte populációkat 54 tóban, majd ezeket összefüggésbe hozták a környező területek tájhasználati módszereivel.

A kutatók összesen tíz fajra találtak rá a vizsgált tavakban, melyek közül többet EU szinten védetté nyilvánítottak, mint például a tarajos götét és a sárgahasú unkat. A statisztikai kiértékelés kimutatta, hogy az utaknak volt a legnagyobb befolyása a populációkra. A többi elemzett tényező, mint például a tavak nagysága, települések, szántóföldek, legelők, erdők vagy nedves élőhelyek, ezzel szemben lényegesen csekélyebb kihatással volt. „Az utaknak sok kétéltű fajra közvetlen negatív kihatásai lehetnek azáltal, hogy az autók elgázolják őket. Viszont ezek közvetett módon is veszélyt jelenthetnek a kétéltűekre, életterük tönkretétele vagy a létfontosságú párzási, nyári, telelési élőhelyek elszigetelése révén“, magyarázza Dr. Hartel Tibor a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemről (Cluj-Napoca, Klausenburg, Románia).

A tanulmány vizsgálati területe a romániai Dél-Erdélyben található Nagy-Küküllő (Târnava Mare, Große Kokel) folyó medencéje mentén elterülő Szászvidék volt. A mezőgazdaság ezen a vidéken főleg hagyományos és csak kis mértékben módosult az évszázadok során. A tájat legelők és lombos erdők uralják, míg a kis méretű mezőgazdasági területek szétszórtan

helyezkednek el az őshonos növényzetben. Az embernek a biológiai sokféleségre gyakorolt negatív hatásai statisztikai szempontból tekintve Európa keleti részén még mindig lényegesen csekélyebbek mint nyugaton – de ez a hagyományos kultúrtáj és ezáltal annak egyedülálló biodiverzitása a közeljövőben elveszhet, ha a földhasználatot intenzívebbé teszik. „Úgy gondoljuk, hogy a nyugatihoz viszonyítva extenzív, azaz kevés gépet és vegyszert alig használó mezőgazdaság a vizsgált régióban még mindig megfelelő körülményeket nyújt sok kételtű fajnak”, magyarázza a vizsgálatot Dr. Oliver Schweiger az UFZ központtól.

Az eredményeknek fontos következményei lehetnek a kételtűek iránti óvintézkedésekre Közép- és Kelet-Európa hagyományosan megművelt régióiban. A hagyományos, extenzív földhasználat megőrzése lehetne a kulcsfontosságú tényező ezen állatfajok védelméhez. Ez mindazonáltal komoly kihívás lehet, mivel az Európai Unióhoz való csatlakozás sok régióban intenzívebb földhasználathoz és az infrastruktúra növekedéséhez fog vezetni. Ennek következménye viszont a táj szétszabdalása és a megmaradt életterek általános minőségvesztesége lesz. A kutatók ezért emellett szállnak síkra, hogy megtalálják az egyensúlyt egyrészt a jobb infrastruktúrák iránti jogos vágy és a mezőgazdaságból nyerendő magasabb hozamok, másrészt az extenzív földhasználat hasznos hatásai között. Véleményük szerint ezt a kihívást esélyként kellene felfogni arra, hogy Kelet-Európa ne ismételje meg azokat a hibákat, amelyeket a Nyugat elkövetett.

Tilo Arnhold

<http://www.ufz.de/index.php?de=640>

Publikáció:

Hartel T, Schweiger O, Öllerer K, Cogălniceanu D, Arntzen JW (2010). Amphibian distribution in a traditionally managed rural landscape of Eastern Europe: probing the effect of landscape composition. *Biological Conservation* 143: 1118-1124.

<http://www.ufz.de/data/Hartel%20et%20al%20201012444.pdf>

További szakmai információk:

Dr. Oliver Schweiger

Helmholtz Környezetkutatási Központ (UFZ)

Tel: (+49) 345 558 5306

<http://www.ufz.de/index.php?en=818>

és

Dr. Hartel Tibor

Mihai Eminescu Trust, Segesvár, Románia

Tel. +40-0720-856845

<http://www.ad-astra.ro/asobeka>

<http://tiborhartel.blogspot.com/>

valamint

PD Dr. Klaus Henle, Dr. Mark Auliya

Helmholtz Környezetkutatási Központ (UFZ)

Tel. 0341-235-1270, -1646

<http://www.ufz.de/index.php?de=1868>

<http://www.ufz.de/index.php?de=19706>

vagy

Tilo Arnhold (UFZ sajtóosztály) úron keresztül

Telefon: 0341-235-1635

E-mail: presse@ufz.de

Továbbvezető linkek:

Mihai Eminescu Trust, Segesvár, Románia

http://www.mihaieminescutrust.org/content/nd_standard.asp?n=176

ADEPT Foundation - Biodiversity Conservation and Community Development in Transylvania, Romania

<http://www.fundatia-adept.org/>

<http://www.spiegel.de/wissenschaft/natur/0,1518,439466,00.html>

Chytrid gomba a magasabb fekvésű helyeken nyilvánvalóan erősebben fenyegeti a kétéltűeket – A RACE EU-projekt első eredményei (2010. március 14-én kelt sajtóközlemény)

<http://www.ufz.de/index.php?de=19544>

A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, a táplálkozás és az energiaellátás közötti konfliktusok, a demográfiai változások, valamint a területeknek települések, közlekedés és gazdaság általi intenzív igénybe vétele innovatív megoldásokat követel a föld és a természetes erőforrások hasznosítására. A föld hasznosításával kapcsolatos vizsgálatok ezért a

kutatómunka egyik súlypontját képezik az UFZ központnál, amely időközben a délkelet-ázsiai rizstermesztő vidékekkel kapcsolatos kutatási projektek mellett átvette az A modul koordinációját és szintézisét a **"Fenntartható vidékmenedzsment"** témájú BMBF támogatási programban (<http://nachhaltiges-landmanagement.de>).

A **Helmholtz Környezetkutatási Központban (UFZ)** a tudósok a környezet messzeható változásainak okait és következményeit kutatják. Foglalkoznak a vízkészlettel, a biológiai sokféleséggel, a klímaváltozás következményeivel és az alkalmazkodási lehetőségekkel, a környezetkímélő technológiákkal és a biotechnológiákkal, a bioenergiával, a vegyszerek környezeti viselkedésével, az egészségre kifejtett hatásukkal, modellkészítéssel és szociáلتudományos kérdések feltevésével. Vezérmotívumuk: Kutatómunkánk a természeti erőforrások tartamos hasznosítását szolgálja és segítséget nyújt az élet ezen előfeltételeinek a globális változás hatása alatti hosszú távú biztosításához. Az UFZ központ a lipcsei, hallei és magdeburgi telephelyeken 900 munkatársat foglalkoztat. A szövetségi kormányzat, valamint Szászország és Szász-Anhalt tartomány finanszírozza.

<http://www.ufz.de/>

A **Helmholtz-közösség** a társadalom, a tudomány és a gazdaság nagy és sürgető kérdéseinek megoldásából hat kutatási részlegben nyújtott következő tudományos csúcsteljesítményekkel veszi ki részét: energia, Föld és környezet, egészség, kulcsfontosságú technológiák, az anyag szerkezete, közlekedés és világűr. A Helmholtz-közösség csaknem 28.000 munkatárssal 16 kutatási központban és kereken 2,8 milliárd eurós éves költségvetéssel Németország legnagyobb tudományos szervezete. Munkája Hermann von Helmholtz (1821-1894) természetkutató hagyományát követi. <http://www.helmholtz.de>